

مجموعه صورت‌های مالی که توسط شرکت‌ها ارائه می‌شود، حاکی از وقوع هزاران مبادله و رویداد یا گزارش میلیون‌ها ریال پول است. سوابق و جزئیات این مبادلات و رویدادها در دفاتر روزنامه، کل و معین به تفصیل ثبت‌شده و سپس طبقه‌بندی و تلخیص می‌شوند و عصاره این مبادلات و رویدادها به صورت، صورت‌های مالی تهیه و ارائه می‌شود.

در حال حاضر برای تحقق هدف‌های گزارش‌گری مالی، صورت‌های مالی اساسی زیر تهیه و ارائه می‌شوند:

- 1) ترازنامه یا صورت وضعیت مالی، که خلاصه وضعیت مالی یک موسسه را در یک تاریخ معین نشان می‌دهد.
- 2) صورت حساب سود و زیان، که خلاصه نتایج عملیات یک شرکت را در یک دوره مالی نشان می‌دهد.
- 3) صورت حساب گردش وجوه نقد، که خلاصه تامین منابع مالی یک موسسه و چگونگی استفاده از آن (مصارف) را در فعالیت‌های سرمایه‌گذاری در یک دوره مالی نشان می‌دهد.
- 4) صورت حساب سود و زیان انباشته، که نشان‌دهنده افزایش یا کاهش در سودهای انباشته یک موسسه ناشی از فعالیت‌های تولیدی و غیر تولیدی در یک دوره مالی می‌باشد.

1. ترازنامه

ترازنامه صورتی است که اطلاعات مربوط به گزارش‌داری‌ها، بدهی‌ها و حقوق صاحبان سهام موسسه را در پایان هر دوره مالی فراهم می‌کند. ترازنامه، موقعیت مالی یک موسسه را در یک زمان معین، که شامل دارایی‌ها، تعهدات اقتصادی موسسه (بدهی‌ها) و حقوق صاحبان سهام و مالکین یا سهامداران موسسه می‌باشد، نشان می‌دهد.

• اطلاعات ترازنامه

در ترازنامه، دارایی‌ها در سمت راست و کلیه بدهی‌ها و حقوق صاحبان سهام که جمع آنها معادل جمع دارایی‌ها است در سمت چپ نوشته می‌شوند.

در ترازنامه عمدتاً دارایی‌ها به ترتیب سرعت تبدیل به وجه نقد، بدهی‌ها بر اساس زمان سررسیدشان و واریز بدهی، و حقوق صاحبان سهام به ترتیب کاهش بقاء شان طبقه‌بندی و گزارش می‌شوند. بیشتر طبقه‌بندی‌های مورد استفاده در ترازنامه به شرح ذیل است:

- دارایی‌ها:

الف) دارایی‌های جاری (مانند وجوه نقد، سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار کوتاه‌مدت، حساب‌های دریافتی، موجودی‌های کالا و پیش پرداختها).

ب) سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت

ج) اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات (دارایی‌های ثابت)

د) دارایی‌های نامشهود (مانند حق اختراع، حق تألیف، سرقفلی)

ه) سایر دارایی‌ها و مخارج انتقالی به دوره‌های آتی

- بدهی‌ها:

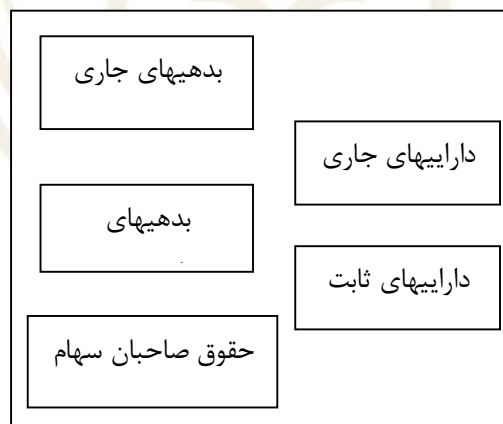
- الف) بدهی‌های جاری (مانند حساب‌های پرداختی، اسناد پرداختی، حقوق و دستمزد پرداختی، بدهی‌های معوق، پیش دریافت‌ها و حصة جاری بدهی‌های بلند مدت)
- ب) بدهی‌های بلند مدت (مانند اوراق مشارکت، وام‌های بلند مدت و ...)

- حقوق صاحبان سهام:

- الف) سرمایه سهام عادی
- ب) افزایش سرمایه پرداخت شده
- ج) صرف سهام عادی
- د) اندوخته‌ها
- ه) سود (زیان) انباشته

ترازنامه

در طرف چپ، منابع مالی نوشته می‌شوند که به دو دسته تقسیم می‌شوند. این مقادیر را بستانکاران و صاحبان سهام تامین می‌کنند.

در طرف راست، تمام اقلامی که دارای ارزش است و سازمان این مقادیر را در امور و فعالیت‌های سودآور سرمایه‌گذاری کرده است نوشته می‌شود.

نمونه ترازنامه شرکت برای دوره منتهی به 1383/12/29 به همراه دوره قبل از آن جهت مقایسه در زیر آورده شده است:

جسمه تعالی

شرکت

ترازنامه

در تاریخ ۱۳۸۳/۱۲/۳۰

1383/12/30 (ریال)	1383/12/29 (ریال)	یادداشت	بدهیها و حقوق سابقین بازمانده های جاری و خریدهای پرداختی و ذخیره خریدهای معوق	1383/12/29 ارزانی	1383/12/30 ارزانی	یادداشت	داراییها
۷۹,۹۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۸۷,۸۸۲,۵۶۲,۳۱۳	(۱۳)	۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۲,۳۹۶,۸۱۱,۰۰۰	۲,۳۹۶,۸۱۱,۰۰۰	(۱۳)	داراییهای جاری موجودی نقد
۸,۳۸۷,۸۸۵,۰۰۰	۶,۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰	(۱۴)	۷۵,۸۱۲,۹۵۷,۰۰۰	۸۱,۳۳۹,۴۲۵,۰۰۰	۸۱,۳۳۹,۴۲۵,۰۰۰	(۱۴)	حسابهای دریافتی تجاری
۳۸,۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۸,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	(۱۵)	۱۱,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۹,۵۷۱,۰۰۰,۰۰۰	۱۹,۵۷۱,۰۰۰,۰۰۰	(۱۵)	سایر حسابها و اسناد دریافتی
۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۷۷,۳۵۸,۱۳۲,۳۶۲	(۱۶)	۲۲,۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۳,۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۳,۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰	(۱۶)	موجودی مواد و کالای سلفروشات مواد و کالای پیش پرداخت شده
۱۷۶,۴۶۰,۴۴۶,۴۱۰	۱۸۹,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	(۱۷)	۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	(۱۷)	جمع داراییهای جاری
۹,۴۶۴,۸۱۵,۰۰۰	۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	(۱۸)	۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	(۱۸)	داراییهای غیر جاری سرمایه گذارهای بلند مدت انواع ماشین آلات و تجهیزات سایر داراییها
۱,۵۶۶,۰۰۰,۰۰۰	۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	(۱۹)	۱۵۲,۳۱۶,۲۳۳,۸۸۲	۱۹۲,۹۱۱,۸۸۹,۳۹۸	۱۹۲,۹۱۱,۸۸۹,۳۹۸	(۱۹)	جمع داراییهای بلند مدت
۲۸,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	(۲۰)	۳۱,۲۸۳,۳۰۳,۵۷۲	۵۵,۲۷۱,۳۶۷,۳۹۳	۵۵,۲۷۱,۳۶۷,۳۹۳	(۲۰)	جمع داراییها
۵,۳۳۸,۴۴۳,۰۰۰	۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	(۲۱)	۳۵,۵۶۰,۰۰۰,۰۰۰	۳۵,۵۶۰,۰۰۰,۰۰۰	۳۵,۵۶۰,۰۰۰,۰۰۰	(۲۱)	سود (زیان) انباشته
۵۱۹	۵۱۹	(۲۲)	۸۷,۴۵۸,۴۳۸,۱۳۳	۱۰۰,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰	(۲۲)	جمع حقوق صاحبان سهام
۲,۳۳۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۱,۳۹۲,۴۲۵,۵۷۹	(۲۳)	۳۳,۸۷۴,۹۰۰,۰۰۰	۳۳,۸۷۴,۹۰۰,۰۰۰	۳۳,۸۷۴,۹۰۰,۰۰۰	(۲۳)	جمع بدهیها و حقوق صاحبان سهام
۵۵,۳۴۳,۴۴۳,۴۴۳	۲۱,۳۹۲,۴۲۵,۵۷۹						تفصیلی
۲۴۴,۸۷۴,۰۰۰,۰۰۰	۲۱,۳۹۲,۴۲۵,۵۷۹						
۳۳۱,۳۷۶,۰۰۰,۰۰۰	۲۳,۵۱۹,۲۷۷,۸۱۹						

یادداشت های توضیحی ۱ تا ۲۳ در صفحات ۳۳ تا ۳۵ در پیوسته صورت های مالی است.

[Handwritten signatures and stamps]

2. صورت سود و زیان

فعالیت های یک شرکت اعم از تولیدی، خدماتی، پیمانکاری، سرمایه گذاری و... باعث ایجاد جریانی از درآمدها (فروش) و هزینه ها می شود که طبق اصول حسابداری از این جریان ها صورت سود و زیان تهیه می شود. صورت سود و زیان گزارشی است که نتایج عملیات یک موسسه را در طی یک دوره مالی نشان می دهد. گزارشگری سود یا زیان خالص ناشی از فعالیت های عملیاتی، به عنوان مبنایی برای تصمیمات سرمایه گذاری و سایر تصمیمات محسوب می شود. به عنوان مثال سود خالص هر سهم که درآمد (عایدات) هر سهم (EPS) نیز نامیده می شود کاربرد وسیع در تصمیم گیری های مرتبط با سرمایه گذاری در اوراق بهادار دارد. سرمایه گذاران برای ارزیابی سودآوری آتی و دورنمای جریان نقدی شرکت و همچنین ارزیابی منافع آتی که از طریق سود سهام و افزایش قیمت سهام عاید آنها خواهد شد تاکید فراوانی بر اطلاعات سودگزارش شده دارند. این اطلاعات سرمایه گذاران را در تعیین این که انتظار کدام اقدام در آینده نیز وجود دارد و یا اینکه کدام اقدام ماهیتی اتفاقی و ناپایدار دارند یاری می دهد.

ü در زیر نمونه صورت سود و زیان واقعی شرکت... آورده شده است.

شرکت صورت سود و زیان برای سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۸۳			
ردیف	توضیحات	۱۳۸۳ ریال	۱۳۸۲ ریال
۲۵	فروش خالص	۸۱۱,۷۲۷,۲۲۷,۷۹۹	۶۶۱,۷۳۵,۴۰۸,۴۵۴
۲۶	بهای تمام شده کالای فروش رفته	(۵۲۱,۴۸۸,۴۵۵,۸۳۳)	(۳۲۶,۶۵۲,۷۲۶,۴۲۸)
	سود ناخالص	۲۹۰,۲۳۸,۷۷۱,۹۶۶	۳۳۵,۰۸۲,۶۸۲,۰۲۶
۲۷	کسر می شود خالص هزینه های عملیاتی؛ هزینه های فروش، اداری و عمومی	(۴۱,۱۳۶,۳۳۰,۴۲۵)	(۳۶,۴۴۰,۲۷۵,۸۱۳)
۲۸	خالص سایر درآمدها و هزینه های عملیاتی	۲,۰۶۶,۵۷۷,۴۲۰	۲,۷۲۱,۷۷۶,۴۳۳
	سود عملیاتی	(۵۴,۰۳۹,۰۸۳,۰۰۵)	(۳۴,۱۶۰,۸۶۳,۱۹۸)
	سود عملیاتی	۲۳۶,۲۰۹,۶۸۸,۹۶۱	۱۸۰,۹۲۱,۸۱۸,۸۲۸
۲۹	اشتغال (کسر) می شود؛ هزینه های مالی	(۴,۴۵۵,۲۳۳,۸۱۰)	(۳,۴۸۸,۳۷۰,۷۸۷)
۳۰	خالص سایر درآمدهای غیر عملیاتی	۱۱,۳۳۳,۷۰۲,۸۵۰	۸,۱۸۸,۵۴۲,۰۳۸
	سود قبل از کسر مالیات	۲۴۳,۰۸۸,۱۵۷,۰۰۱	۱۸۵,۶۲۱,۹۸۹,۰۷۹
۳۱	مالیات	(۵۳,۸۰۸,۵۱۹,۵۰۳)	(۳۷,۸۸۶,۴۳۶,۶۶۶)
	سود خالص	۱۸۹,۲۷۹,۶۳۷,۴۹۸	۱۴۷,۷۰۴,۵۵۲,۴۱۳
گروه حساب سود انباشته			
	سود خالص	۱۸۹,۲۷۹,۶۳۷,۴۹۸	۱۴۷,۷۰۴,۵۵۲,۴۱۳
	سود انباشته در ابتدای سال	۴۲,۲۰۷,۰۸۲,۳۰۲	۲۸,۱۸۶,۷۲۲,۴۶۶
۳۱	خالص تعدیلات سنواتی	-	(۵,۷۸۳,۷۹۶,۰۰۷)
	مانده سود انباشته تعدیل شده ابتدای سال	۴۲,۲۰۷,۰۸۲,۳۰۲	۲۲,۴۰۲,۹۲۶,۴۵۹
	سود قابل تخصیص	۲۳۱,۴۸۶,۷۱۹,۷۰۰	۱۷۰,۶۱۹,۱۳۰,۴۱۳
۳۸	تخصیص سود؛ سود سهام پیشنهادی پاداش هیات مدیره سود انباشته در پایان سال	(۴۲,۲۰۷,۰۸۲,۳۰۲)	(۴۲,۲۰۷,۰۸۲,۳۰۲)
	سود انباشته در پایان سال	۱۸۹,۲۷۹,۶۳۷,۴۹۸	۱۲۸,۴۱۲,۰۴۸,۱۱۱

یادداشتها ی توضیحی ۳۷۵۱ مترج در صفحات ۶۵ تا ۶۷ جزء لینک صورتها ی مالی است.

3. صورت جریان‌های نقدی

گردش نقدینگی در شرکت در طول یکسال بوسیله صورت جریان‌های نقدی اندازه‌گیری می‌شود. خصوصیت مهم این صورت مالی این است که منابع و مصارف وجوه نقد را در طول یکسال دقیقاً تعیین می‌کند. صورت گردش وجوه نقد براساس اطلاعات موجود در صورت سود و زیان و ترازنامه محاسبه می‌شود. افراد مختلف به منظور شناخت وضعیت مالی و عملکردی شرکت به اطلاعات منعکس در صورت‌های مالی علاقمندند که این افراد را بطور کلی می‌توان به صورت زیر دسته‌بندی کرد.

1- **بستانکاران کوتاه‌مدت:** برای این افراد وضعیت نقدینگی شرکت به منظور تعیین توان شرکت در بازپرداخت تعهدات کوتاه‌مدت خود مهم می‌باشد.

2- **وام‌دهندگان و دارندگان اوراق مشارکت شرکت‌ها (بستانکاران بلند مدت):** برای این افراد تداوم فعالیت شرکت مهم است. یعنی اینکه شرکت بتواند در سالهای آتی اصل و فرع بدهی خود را بپردازد. برای اندازه‌گیری تداوم فعالیت شرکت این افراد باید به سودآوری آتی و ریسک شرکت توجه کنند.

3- **سهامداران شرکت:** برای این افراد نیز تداوم فعالیت، سودآوری و ریسک شرکت مهم می‌باشد. سرمایه‌گذاران بایستی تا اندازه زیادی به صورت‌های مالی چاپ شده در گزارش‌های سالانه و گزارش‌های میان دوره‌ای اتکا کنند. در مورد شرکت‌های سهامی عام پذیرفته شده در بورس، اطلاعات اضافی ابتدا به بورس اوراق بهادار ارائه شده و سپس در دسترس عموم قرار می‌گیرد.

4- **مدیریت شرکت:** مدیریت شرکت ضمن دارا بودن مسئولیت اداره شرکت در برابر افراد فوق نیز مسئول می‌باشد. بنابراین به منظور برنامه‌ریزی، آگاهی از نتایج تصمیمات گذشته و شناخت ضعف و قوت‌های شرکت نیاز به اطلاعات مالی دارد.

در زیر نمونه صورت جریان وجوه نقد شرکت ... آورده شده است.

شرکت
صورت جریان وجوه نقد
برای سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۸۳

سال ۱۳۸۲		سال ۱۳۸۳		یادداشت
ریال	ریال	ریال	ریال	
۱۲۱,۳۳۲,۳۲۹,۳۸۲	۲۸۵,۴۱۶,۲۷۲,۶۸۶			۳۲
				فعالیت‌های عملیاتی :
				جریان خالص ورود وجه نقد ناشی از فعالیت‌های عملیاتی
				بازده سرمایه گذاریها و سود برداختی بابت تامین مالی :
۴۵,۷۴۳,۷۱۴		۲۸۵,۰۸۰,۳۳۸		سود دریافتی بابت سپرده های سرمایه گذاری کوتاه مدت
۳,۰۳۳,۷۲۳		۱,۵۸۷,۳۵۵,۷۹۳		سود دریافتی بابت سپرده های سرمایه گذاری بلند مدت
۱۶,۷۸۷,۵۰۰,۰۰۰		۵۶۵,۰۰۰,۰۰۰		سود دریافتی بابت تسهیلات اعطائی
(۱۲,۳۱۰,۵۲۹,۸۳۲)		(۱۲,۲۷۰,۵۸۲,۸۴۶)		سود برداختی بابت تسهیلات مالی
(۱۰۶,۳۱۹,۰۹۸,۵۴۶)		(۱۰۹,۰۱۱,۶۸۶,۵۰۶)		سود سهام برداختی
-		۹۹۵,۵۰۰		سود سهام دریافتی
				جریان خالص خروج وجه نقد ناشی از بازده سرمایه گذاریها و سود برداختی بابت تامین مالی
(۱۰۱,۳۲۹,۰۱۰,۳۴۱)	(۱۱۵,۷۵۸,۸۴۷,۸۲۱)			مسایسات بر درآمد :
				مسایسات بر درآمد برداختی
(۱۵,۷۰۱,۶۰۴,۶۴۱)	(۲۲,۱۷۵,۰۲۰,۸۱۱)			فعالیت‌های سرمایه گذاری :
		(۱۰,۲۰۰,۴۵۶,۰۰۰)		وجوه برداختی بابت تحصیل سرمایه گذاری بلند مدت
(۱۷۷,۷۰۵,۵۹۹,۳۶۳)		(۲,۰۳۹,۴۴۶,۸۸۳)		وجوه برداختی بابت خرید داراییها ی ثابت مشهود
(۷۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰)		(۷۶,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰)		وجوه برداختی بابت سرمایه گذاری کوتاه مدت
(۲,۱۸۴,۴۴۷,۳۱۲)		(۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰)		وجوه برداختی بابت سپرده سرمایه گذاری کوتاه مدت
(۱۰,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰)		(۲۷۶,۴۶۷,۳۳۹)		وجوه برداختی بابت افزایش سایر داراییها
۶۸,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰		۴۶,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰		وجوه دریافتی بابت اصل سرمایه گذاری کوتاه مدت
۱,۷۸۳,۰۴۳,۸۹۸		-		وجوه دریافتی بابت اصل سرمایه گذاری بلند مدت
۹۶۷,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰		-		وجوه حاصل از فروش سرمایه گذاری بلند مدت
۵۰,۰۹۷,۵۰۰,۰۰۰		۲,۰۹۹,۸۴۱,۳۹۰		وجوه حاصل از فروش داراییهای ثابت مشهود
(۱۷۴,۶۳۹,۰۰۵,۱۷۹)	(۲۵۱,۸۷۲,۴۲۸,۲۳۲)			جریان خالص خروج وجه نقد ناشی از فعالیت‌های سرمایه گذاری
(۱۷۰,۳۹۱,۳۹۰,۶۷۹)	(۱۰۴,۴۸۱,۸۱۴,۱۸۶)			جریان خالص خروج وجه نقد قبل از فعالیت‌های تامین مالی
				فعالیت‌های تامین مالی :
۳۱۱,۷۱۴,۶۴۸,۳۱۹		۴,۳۵۰,۱۴۷,۵۰۰		دریافت تسهیلات مالی
(۱۲۳,۵۶۹,۸۰۰,۰۰۰)		(۳۸۷,۳۳۴,۳۲۸,۸۹۲)		باز پرداخت اصل تسهیلات مالی دریافتی
۱۸۸,۱۴۴,۸۴۸,۳۱۹	۱۱۶,۰۷۷,۰۸۲,۰۰۰			جریان خالص ورود وجه نقد ناشی از فعالیت‌های تامین مالی
۱۷,۷۵۳,۵۵۷,۶۴۰	۱۱,۵۸۷,۳۶۷,۸۲۲			خالص افزایش در وجه نقد
۲۹,۸۵۳,۵۴۱,۶۳۱	۴۷,۰۷۰,۹۹,۲۷۱			مانده وجه نقد در ابتدای سال
۴۷,۷۰۷,۰۹۹,۱۷۱	۵۹,۳۹۴,۳۶۷,۰۹۳			مانده وجه نقد در پایان سال

یادداشت‌های توضیحی آن تا ۳۷ مندرج در صفحات ۴ تا ۶ جزء لاینفک صورتهای مالی است.

-۳-